

ОСОБЛИВОСТІ МЕТОДИКИ АНАЛІЗУ КОНСОЛІДОВАНОЇ ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ

Наслідком розвитку ринкової економіки є інтеграція суб'єктів господарювання, в результаті якої формуються групи взаємопов'язаних організацій, до складу яких входять материнські, дочірні та залежні підприємства. Потреба в аналізі консолідованої фінансової звітності виникає у зв'язку з необхідністю оцінки доцільності входження в групу тих чи інших господарюючих суб'єктів, оцінки впливу діяльності окремих організацій на діяльність групи, оцінки ступеня управління групи, розробки стратегії розвитку її господарської діяльності.

Питання методики аналізу консолідованої фінансової звітності досліджують М.А. Вахрушина, О.Ю. Волкова, О.С. Герасименко, І.В. Головка, В.Г. Когденко, В.М. Костюченко, Л.В. Нікіфорова, В.П. Онищенко, Р.М. Циган, Л.В. Якубовська та ін. Науковці розглядають специфіку та особливості методики аналізу консолідованої фінансової звітності групи компанії.

Аналіз консолідованої фінансової звітності полягає у виявленні взаємозв'язку та взаємозалежності різноманітних показників діяльності групи, що входять у консолідовану фінансову звітність.

Метою аналізу консолідованої фінансової звітності є оцінка не тільки результатів минулої діяльності групи компанії (ретроспективний аналіз), а й ризиків, пов'язаних з її майбутнім розвитком (перспективний аналіз).

Основними завданнями аналізу консолідованої фінансової звітності є:

- оцінка фінансового стану та результатів діяльності групи;
- оцінка ефективності діяльності кожної окремої компанії групи та її впливу на загальний фінансовий результат групи як єдиної економічної одиниці;
- оцінка характеру дивідендної політики материнської компанії;
- оцінка характеру трансфертного ціноутворення;
- оцінка ефективності внутрішньогрупових інвестицій.

В межах проведення ретроспективного аналізу в першу чергу потрібно оцінити периметр консолідації групи, тобто визначити коло компаній, інформація про які була використана при підготовці консолідованої фінансової звітності. Аналіз інформації, що представлена в примітках до консолідованої фінансової звітності, дозволяє визначити периметр її консолідації.

Аналізу підлягають зміни, що виникли в частках володіння материнської компанії в дочірніх.

В процесі проведення економічного аналізу консолідованої звітності, який доцільно здійснювати паралельно з аналізом індивідуальної звітності підприємств, що входять в групу, особливу увагу потрібно приділити певним аспектам. В аналізі дочірніх та залежних підприємств доцільно здійснити оцінку їх ролі в діяльності групи; оцінку обсягу операцій, здійснених суб'єктами господарювання в інтересах групи та в інтересах третіх осіб та вплив таких операцій на фінансові показники діяльності групи, в тому числі на податкові платежі.

Аналіз показника "Частка меншості" в консолідованому балансі дозволяє надати характеристику ступеню контролю материнської компанії над діяльністю групи через співвідношення частки меншості із статутним капіталом та прибутком групи.

При аналізі консолідованої звітності особливу увагу потрібно звернути на структуру балансу й прибутковість. Найчастіше для аналізу консолідованої звітності застосовують коефіцієнти системи ліквідності та фінансові коефіцієнти. Із системи коефіцієнтів ліквідності переважно застосовуються коефіцієнт поточної ліквідності й коефіцієнт абсолютної ліквідності. Найпоширенішими фінансовими коефіцієнтами є:

- прибуток капіталу, що використовується;
- операційний прибуток від продажів;
- коефіцієнт валового прибутку;
- період погашення дебіторської заборгованості;
- період погашення кредиторської заборгованості.

За даними консолідованої звітності проводиться аналіз фінансових результатів об'єднання як господарської одиниці. Доцільною є оцінка внеску складових у досягнуті об'єднанням фінансові результати. Потрібно враховувати, що фінансові результати можуть бути представлені середніми відносними величинами (коефіцієнти оборотності, рентабельності та ін.)

Розрахунки й аналіз показників рентабельності можуть здійснюватися на основі різних показників прибутку.

Коефіцієнти оборотності дозволяють робити висновки про ефективність чи неефективність роботи підприємств. Залежно від мети аналізу можуть бути розраховані коефіцієнти оборотності:

- сукупних активів;
- поточних активів;
- чистих активів.

Коефіцієнт оборотності чистих активів характеризує величину активів, яка необхідна для підтримки певного рівня виторгу, або скільки грошових одиниць виторг отримано за кожен грошову одиницю, вкладену в активи. Для розрахунку даних коефіцієнтів виторг зіставляється із середньою вартістю активів.

Для оцінки ефективності використання активів розраховують показник тривалості обороту.

У міжнародній практиці для визначення прибутковості суб'єкта господарювання визначають показник рентабельності чистих активів.

Рентабельність чистих активів залежить від рентабельності продажів, оборотності активів і співвідношення сукупних активів і чистих активів.

Рентабельність чистих активів = Рентабельність продажів x Оборотність активів x Співвідношення сукупних і чистих активів.

Для перспективного аналізу ефективності діяльності підприємств, які входять до консолідованої групи, пропонуємо використовувати спеціальні методи стратегічного фінансового аналізу (табл.1.). Дані методи передбачають визначення впливу факторів зовнішнього та внутрішнього середовища на фінансово-господарську діяльність підприємства, що складає основу стратегічного фінансового аналізу.

Табл. 1. Методи стратегічного фінансового аналізу для оцінки ефективності діяльності підприємств, що входять до групи

№ з/п	Метод	Характеристика
1.	SWOT-аналіз	Передбачає дослідження сильних та слабких сторін фінансової діяльності підприємств, що входять до консолідованої групи. Крім того, даний метод дозволяє дослідити позитивний та негативний вплив окремих зовнішніх факторів на умови здійснення діяльності підприємств в наступних періодах
2.	PEST-аналіз	В основі даного методу лежить дослідження діяльності підприємств в залежності від політико-правового, економічного, соціокультурного та технологічного середовища, в якому функціонують дані підприємства. При цьому система конкретних факторів, що досліджуються з використанням даного методу, вибираються аналітиком самостійно з врахуванням особливостей фінансової діяльності підприємств групи
3.	SNW-аналіз	Даний метод використовується тільки при дослідженні внутрішнього середовища підприємств групи і дозволяє відповідно до умов, що склалися, відобразити їх позиції в діяльності групи загалом
4.	Сценарний аналіз	Даний метод визначає ступінь впливу основних факторів на прогнозне значення конкретного фінансового показника діяльності підприємств групи при можливих різноманітних сценарних змінах фінансового середовища
5.	Інтегральний фінансовий аналіз за моделлю Дюпона	Представляє собою розподіл коефіцієнта рентабельності активів на ряд взаємопов'язаних коефіцієнтів. Відповідно до даної моделі коефіцієнт рентабельності активів підприємства представляє собою взаємовідношення коефіцієнтів рентабельності реалізації продукції та оборотності активів. На основі даного підходу можна виявити основні стратегічні можливості подальшого підвищення рентабельності активів підприємства, що входить до складу консолідованої групи
6.	Експертний аналіз	Даний метод застосовується у випадку, коли у підприємства групи відсутня необхідна інформація для прогнозування напрямів впливу факторів зовнішнього фінансового середовища. Даний аналіз базується на опитуванні залучених кваліфікованих спеціалістів

Проаналізувавши праці науковців, що досліджують питання здійснення аналізу консолідованої фінансової звітності групи компаній, пропонуємо методику здійснення аналізу консолідованої фінансової звітності, що включає декілька етапів (рис 1).

Рис. 1 Методика аналізу консолідованої фінансової звітності

Вважаємо, що запропонована методика сприятиме підвищенню рівня ефективності та точності фінансового аналізу консолідованої звітності фінансової звітності.

НОВИЧЕНКО Руслана Валентинівна

Магістрант Інституту обліку і фінансів, група ОАМ-18

Житомирський державний технологічний університет

Наукові інтереси: Актуальні проблеми формування консолідованої фінансової звітності за МСФЗ